

Partnerskab med Asien

Verdens økonomiske tyngdepunkt ligger nu i Asien - og for Danmark gælder det om at koble sig på den ny udvikling med tillid og åben udveksling af viden.

Af JØRGEN ØRSTRØM MØLLER og PAUL HEGEDAHL

Jørgen Ørstrøm Møller er adjungeret professor, cand.polit., senior Research Fellow ved Institute for Southeast Asian Studies, Singapore. Paul Hegedahl, HD, er redaktør og arbejder med kreativitet, ledelse og samfundsforhold

Verdens økonomiske tyngdepunkt ligger nu i Asien – og for Danmark gælder det om at koble sig på den ny udvikling med tillid og åben udveksling af viden

VERDENSBANKEN forudsagde i 1950, hvilke asiatiske lande der ville stå stærkest ved århundredets afslutning. Konklusionen: Filippinerne, Burma og Vietnam. Forkert forudsigelse! Årsag: Fokusering på materielle ressourcer som drivkraft for økonomisk udvikling. Evnen og viljen til at præge sin egen skæbne – den menneskelige kapital – blev overset.

I dag er Singapore, Hongkong, Taiwan de rigeste asiatiske økonomier med Kina og Indien godt på vej. Burma er blandt verdens fattigste lande, Vietnam er først nu ved at komme i gang, og Filippinerne plages af intern uorden.

Singapore har i årtier været ledet med klar sans for, hvad der er nødvendigt i den internationale konkurrence. Med evne til at fornemme, hvordan verden udvikler sig, visioner og viljen til at føre dem ud i livet, beslutsomhed til at holde fast og kommunikation mellem politikere og befolkning om den nødvendige kurs. Singapore er de store og vellykkede planers land. Singapore er det mikrokosmos, som de kinesiske ledere lærte af, da Kina tog springet til global markedsøkonomi.

SINGAPORES succes bygger på bevidstheden om, at evnen til innovation ikke er det samme som evnen til at være kreativ. Allerede i slutningen af 1980'erne blev der gennemført en større uddannelsesreform i Singapore for at skabe mere fleksibilitet, kreativitet og innovation. Der blev med et klart internationalt sigte iværksat flere initiativer som 'Intelligent Island', 'Thinking Schools', 'Learning Nation', 'Masterplan for Information Technology in Education' og øgede muligheder for at få en universitetsuddannelse. Senere fulgte projektet 'Creative Community Singapore'.

Det er vigtigt at forstå – selv om de også hører sammen – at kreativitet og innovation er to forskellige begreber. Forenklet handler kreativitet om at få ideerne og innovation om at bringe dem ud i livet. Det er ikke nødvendigvis de samme mennesker, virksomheder eller former for samfund, der evner begge dele. Den store udfordring er at kombinere dem.

Kreativitet er evnen til at se bort fra fastgroede mentale modeller og regler og skabe originale produkter/serviceydelser og processer. Mennesker kan udvikles til at være kreative og miljøer til at fremme kreativitet. Alle mennesker har mulighed for at være kreative. Ændres miljøet bevidst til at være et kreativt miljø, vil man opleve mange flere kreative mennesker. Det er det, Singapore nu i mange år bevidst har arbejdet med.

Innovation kan gennemføres inden for de vante rammer eller i form af bevidst introduktion af noget nyt og brugbart. Det kan være en mindre proces eller en indsats, der har samfundsmæssig indflydelse.

OM KREATIVITET og innovation gennemføres med succes, afhænger i meget høj grad af tillid. Vi er ved at nå til den – set fra Vesten så vanskelige – erkendelse, at økonomisk udvikling og et stabilt politisk system med respekt for fundamentale frihedsrettigheder ikke nødvendigvis er identisk med vores politiske model. Vesten er ved at miste monopoleet på at være vejleder for indretningen af fremtidens samfund. Ikke til den ene eller anden form for fundamentalisme, men til meritokratiet i de asiatiske lande.

Meritokrati kan kaldes en søsterideologi til demokratiet. Det er et system, hvor det enkelte menneske tildeles autoritet og privilegier på grundlag af færdigheder og præstationer. Hvor intelligens og kompetence er baggrund for magt og social status. Pragmatisme frem for ideologi. Et system, hvor man hellere ser et menneske med indsigt i emnet, og uden trang til at rette i andre, vidende personers forskningsrapporter, end en skolelærer med den rette politiske holdning.

Og inden disse synspunkter bliver for uspiselige, så lad os lige minde om, at i Singapore og i en række andre asiatiske lande iværksætter man storstilede uddannelsesprojekter for at hæve så stor en del af befolkningen som overhovedet muligt ind i *demokratiet*. Projektet hedder udvikling, vækst og økonomisk fremgang.

I demokratiet og i den nye form for meritokrati i de asiatiske lande er tillid en bærende forudsætning for vækst og udvikling. Tillid er en af grundforudsætningerne for sammenhængskraft – også kendt som social kapital. Det betyder, at borgerne har en fælles opfattelse af, hvordan man opfører sig, og en fælles holdning til, hvad man kan tillade sig over for andre.

Social kapital er ikke bundet til noget bestemt politisk system. Hidtil har undersøgelser af social kapital – og forsøg på at udvikle den – fundet sted inden for nationalstaternes rammer – i form af det begreb, der kaldes den afgrænsende sociale kapital. I dag er det vigtigt at se på den brobyggende sociale kapitalens rolle i globaliseringen og kontakten mellem lande og verdensdele, så der skabes tillid og samlet fremgang.

VI MÅ HOLDE op med at tro på, at værdier, værdisæt, etik kan håndhæves med nationalt eller regionalt ståsted. Vi er nødt til at eksistere sammen, vi er nødt til at være kreative og innovative sammen for at løse en række af verdens største problemer og indfri de mange muligheder.

Kenneth Arrows, nobelpristager fra USA, har sagt: »Så godt som alle kommercielle transaktioner rummer i sig selv et element af tillid, meget af den økonomiske tilbageståen i verden kan forklares ved manglen på gensidig tillid«.

Uden at den frie konkurrence sættes over styr, kan vellykkede kommercielle transaktioner gennemføres, hvis hver af parterne især koncentrerer sig om det, de er stærke til. Hvis vi igen tager udgangspunkt i kreativitet og innovation, kan vi sige, at kreativitet beror på to centrale forhold:

– *det vides ikke på forhånd, hvad svaret/løsningen er – der er ikke et på forhånd defineret korrekt svar*
– *det vides ikke på forhånd, hvem der når frem til det bedste svar/løsning.*

Det leder til det pluralistiske samfund, forstået på den måde, at de, der er overbevist om, at det, som de *agter* at gøre, *kan* lade sig gøre, får mulighed for at gøre det, uanset at den konventionelle visdom klassificerer det som forkert og spild af penge. Noget helt andet er, om det samme samfund er bedst som ramme til at gennemføre ideer.

De asiatiske lande satser benhårdt på innovation, dvs. nye produkter på basis af ny teknologi. I de første tre kvartaler af 2007 udgjorde eksport af højteknologi fra Kina 244 milliarder dollar (større end Danmarks bruttonationalprodukt), svarende til 27,8 pct. af Kinas samlede eksport, og steg med 24,7 pct. fra samme periode året før. Kineserne har også forstået, at den slags ikke er en envejstrafik. Importen af højteknologi var ca. 200 milliarder dollar. Det er illustrerende, at den årlige vækst i eksport af højteknologi overstiger væksten for import, der kun udgjorde 16,7 pct.

SET FRA Danmarks side, er vi (p.t.) bedre til kreativitet og uddannelse – måske især i en tværfaglig sammenhæng. Det gælder derfor om at indgå endnu flere uddannelses- og forskningsmæssige alliancer end de allerede eksisterende i Asien. Vi skal være synligt og markant til stede. Vi har hjemlige uddannelser, der kalder sig internationale. Nu gælder det om at tage det næste markante skridt i en integration, der kommer, enten vi vil eller ej. Det er ikke enten-eller. Vi er både konkurrenter og partnere. Diskuterer vi

samfundsmodel, vil vi se, at mange af de grundlæggende principper i vores model vil finde vej ind i deres – og at vi også kan lære noget af deres samfund. Vi skal med på vognen, inden toget er kørt med en tæt forbindelse mellem Kina, Indien, Afrika og måske Brasilien.

Hidtil har arbejdsdelingen i store træk været efter de klassiske handelsteorier om intersektoral handel – forskellige varer. I stigende grad sker handlen i dag som intrasektoral handel. Dvs. at lande både importerer og eksporterer samme slags varer. Det sker, uden at sektoren i det ene land bukker under for importen fra det andet land – fordi der efterspørges en mangfoldighed af produkter.

Arbejdsdelingen mellem f.eks. Kina og de udviklede lande i den vestlige verden har været mellem en arbejdsintensiv økonomi og en kapitalintensiv økonomi. Det ændrer sig med enorm hast. Samtidig med en positiv udvikling i alle de berørte økonomier. For Kina har det medført, at mere end 425 millioner mennesker er løftet over fattigdomsgrænsen i de seneste 25 år. Og væksten fortsætter. Dermed åbnes nye markeder for de øvrige lande i verdenshandlen. Den øgede konkurrence fra alle sider medfører, at Danmark må intensivere sin udvikling af viden bredt. På arbejdsmarkedet og i forskning og uddannelse.

Det åbner nye perspektiver. En gang vogtede man skinsygt over sine forskningsprocesser og viden. Kampen om den intellektuelle kapital er stadig hård, men en række virksomheder samarbejder i dag endog meget åbent om forskning og udvikling. Produkterne/serviceydelseerne bliver stadig mere højteknologiske og kræver viden, som en enkelt virksomhed ikke kan besidde. Tværfaglig og tværnational udvikling bliver stadig mere nødvendig.

I de lande, som før var arbejdsintensive, har den stigende samhandel medført ønsker om – og muligheder for – højere uddannelser, som der aldrig før er set mage til. Fra at betragte landene i Asien som steder, hvor man får produceret ukomplicerede produkter, må vi indse, at de bliver mere end fuldværdige partnere i sofistikerede nye produkter.

MANGE viger tilbage for tanken om at placere danske videnscentre i Asien og mener, at det er at sælge ud af vores egen viden og kunnen. Men, rigtigt håndteret, bliver resultatet et stort fælles udbytte. Det handler ikke længere om at få produceret til lave omkostninger, men om at se udvikling og produktion i et meget bredere, innovativt perspektiv.

Det kræver andre mentale modeller om tillidsfuldt samarbejde og om at forstå at forene kulturer, der stadig vil være meget forskellige. Landene i Asien er mindst ligeværdige partnere, der vil tilføre os viden i en gensidig proces. Denne gensidige forståelse vil kunne være grundlaget for en hidtil uset kreativitet og innovation.

Danmark klarer sig godt i talrige internationale sammenligninger. Men vores velstand og konkurrenceevne kan ikke tages for givet. Desværre synes det i et vist omfang at være den fremherskende opfattelse i dele af den danske elite, hvis det er tilladt at bruge det ord i Jantelovens fædreland.

Der er behov for en markant stærkere erkendelse af de store skift, der i disse år præger den globale økonomi og sætter dagsordenen for Danmarks muligheder for at finansiere den udvikling af det danske samfund, som der er politisk flertal for.

SKIFTET ER sket. I 2007 var det første gang nogensinde, at både Kina og Indien bidrog mere til den globale økonomiske vækst end USA. September 2007 satte USA renten ned for at stimulere den økonomiske aktivitet, Kina satte renten op for at dæmpe den økonomiske vækst. USA sender delegation efter delegation til Kina med en slags jammerklage over kursniveauet for den kinesiske valuta, yuan, i forsøget på at vælte egne selvskabte problemer i form af overforbrug over på Kina – næsten som en indirekte indrømmelse af, at det i dag er Kina, der sætter kurs og fart for den globale økonomi.

USA var i årtier den ledende magt bag den økonomiske globalisering. Ikke mere. Signalerne skifter. Kongressen har sagt nej til forlængelse af en særlig bemyndigelse til præsidenten til at forhandle handelsaftaler, hvilket skaber tvivl, om sådanne aftaler bliver ratificeret. Senator Hilary Clinton gav til Financial Times 3. december 2007 et interview, der får hårene til at rejse sig – eller burde gøre det – på dem, der traditionelt sætter deres lid til amerikansk lederskab. Hun sagde, at teorien bag frihandel ikke nødvendigvis var korrekt i globaliseringens tidsalder, og talte senere i artiklen om USA's økonomiske suverænit. Det er i sandhed ildevarslende toner.

Verden i dag finansieres af et kolossalt opsparingsoverskud i Asien. De asiatiske lande sidder med en valutareserve på omkring 3.000 milliarder dollar.

Alt sammen brikker til en mosaik, der fortæller, at livets gang er fin nok i Lidenlund, men ikke varer ved, medmindre vi hurtigt fornemmer, at verdens økonomiske tyngdepunkt ligger i Asien, og at det drejer sig om at koble sig op på den udvikling med tillid og åben udveksling af viden.

JØRGEN ØRSTRØM MØLLER
PAUL HEGEDAHL

Seneste publikationer: Jan Lund og Jørgen Ørstrøm Møller: 'Asien Buldrer – og sådan undgår Danmark at sakke agterud', Aschehoug 2007 og 'Social Kapital i et globalt perspektiv' i: Paul Hegedahl og Sara Lea Rosenmeier (red.): 'Social Kapital som teori og praksis', Samfundslitteratur 2007.